

Скуйбіда Ю. В.

ПРОБЛЕМА ВІЛ/СНІДУ ЯК ПИТАННЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО В ПУБЛІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ

Звертаючись до проблеми поширення ВІЛ/СНІДУ в Україні, автор наголошує, що вона може бути розв'язана лише за умови активної участі громадян, громад і неурядових організацій та ЗМІ, правильної державної політики. Проблему потрібно сприймати ширше, ніж тільки медичну, і усвідомлювати на рівні цілого суспільства.

Ми живемо у суспільстві, де проблема ВІЛ/СНІДУ стосується кожного. Вже зараз, за офіційними даними Українського Фонду боротьби з ВІЛ-інфекцією і СНІДом, в Україні зареєстровано понад 70 000 чоловік, інфікованих вірусом імунодефіциту людини [6]. Український уряд, усвідомлюючи пов'язану з цим загрозу, активно ставить це питання на порядок денний державної політики. Починаючи з 1998 р. Міністерство охорони здоров'я України спільно з міжнародними організаціями шукає шляхи протидії поширенню ВІЛ/СНІДУ в країні. Однак число хворих на ВІЛ та померлих від СНІДУ щороку зростає. При цьому проблема полягає в тому, що, з одного боку, спостерігається активність держави і громадських організацій у справі боротьби з ВІЛ/СНІДом, а з іншого — пасивність і байдужість громадян до того, що відбувається зростання числа захворювань на ВІЛ/СНІД. Отже, гіпотеза цього дослідження полягає в тому, що однією з причин поширення ВІЛ/СНІДУ в Україні є пасивне ставлення людей до цієї проблеми, неусвідомлення ними того, що СНІД є реальною загрозою.

Проблемою, на яку спрямоване наше дослідження, є те, що питання ВІЛ/СНІДУ як предмет публічної політики нав'язується суспільству владою «згори», як це взагалі властиво посттоталітарному суспільству. Іншими словами, справа боротьби з поширенням ВІЛ/СНІДУ є ще одним свідченням того, що в суспільстві зберігається недемократичний централізовано-директивний стиль формування і здійснення публічної політики. Попри те, що про ВІЛ/СНІД в Україні говорять дуже багато, це питання виглядає немовби нав'язаним суспільству державою. Хоча йдеться про загрозу життю людей, схоже, це не надто хвилює самих людей. Але ж проблема поширення ВІЛ/СНІДУ в Україні може бути по-справжньому розв'язана тільки, якщо громадяни усвідомлять її актуальність і важливість, якщо буде подолано пасивне ставлення до неї суспільства.

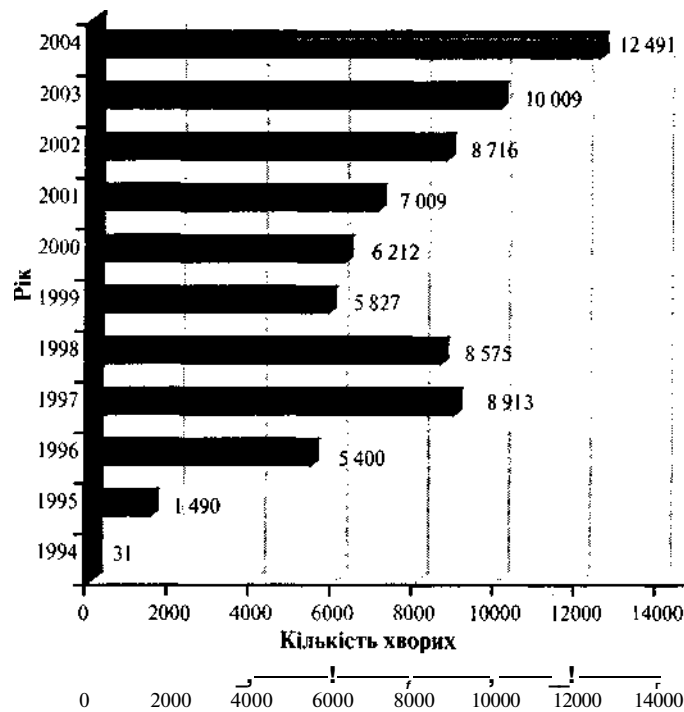
Практична спрямованість дослідження полягає в тому, щоб з'ясувати, як висвітлення і розв'язання проблеми поширення ВІЛ/СНІДУ може бути ініційоване самими громадянами, висунуте ними до суспільного порядку денного як предмет публічної політики. Завдання цієї статті — з'ясувати ситуацію щодо поширення ВІЛ/СНІДУ в Україні та перспективи розв'язання цієї проблеми, вивчити практику формування і здійснення державної політики з цього питання та її наслідки, а також роль ЗМІ та громадських організацій у цьому процесі.

1. Ситуація щодо ВІЛ/СНІДУ в Україні

За оцінками експертів, понад 50 млн жителів планети є ВІЛ-позитивними, а понад 20 млн — вражені СНІДом. Щодня у світі інфікуються 15–16 тис. осіб, переважно молодого віку. Щохвилини шість чоловік отримують ВІЛ-інфекцію. Щороку вірусом ВІЛ інфікуються майже 5,6 млн осіб, половина з них — у віці 15–25 років. 40 млн дітей осиротіли внаслідок СНІДУ. Кожний сотий дорослий житель планети вже інфікований. В Україні кожна сота доросла людина також ВІЛ-інфікована [12].

На жаль, наша держава стоїть на порозі загальнонаціональної епідемії ВІЛ/СНІДУ. Україна визнана такою, що найбільше за інші країни Східної Європи постраждала від ВІЛ/СНІДУ. Хоча, за офіційними даними, число зареєстрованих випадків захворювань на ВІЛ/СНІД становить 74 856 тис. чоловік [3; 9], за оцінками фахівців, імовірна кількість інфікованих осіб наближається до 400 тис. чоловік. За останні п'ять років різко зросло ін'єкційне вживання наркотичних речовин, що у поєднанні з незахищеним сексом є головним джерелом поширення ВІЛ. На жаль, зараз ін'єкційне вживання наркотичних речовин стає причиною 75 % випадків інфікування ВІЛ в Україні [1].

За даними українського центру профілак-

тики і боротьби зі СНІДом, у 2004 р. була офіційно зареєстрована 12 491 людина, серед них 2 293 діти, з них 68 % — люди віком від 15 до 29 років [7, 49]. Померли від СНІДу за 2004 р. 1 775 громадян України (летальність - 50,6 %) (динаміку захворювань показано на рис. 1).

Індекс захворюваності (кількість хворих, поділена на кількість населення країни і помножена на 100 000) на ВІЛ в Україні зростає щороку. Найбільший стрибок захворюваності спостерігався у 1995 р., коли індекс зріс з 2,9 % до 10,7 %. У 2000 р. індекс захворюваності становив 12,7 %, а вже у 2004 році - 26,2 %.

Індекс поширеності (кількість хворих, помножена на кількість обстежених) ВІЛ/СНІДу в Україні зараз залишається стабільно найвищим у Східній Європі — 1,2. Необхідно додати, що обстеження на ВІЛ/СНІД відбувається досить повільними темпами, через це офіційна статистика не завжди відповідає реальному стану речей.

Починаючи з 1997 р., нові випадки інфікування ВІЛ реєструвалися на території усієї країни. Найбільш ураженими є південні та східні регіони України, до яких належать Донецька, Дніпропетровська, Одеська і Миколаївська області та Крим. Наприкінці 2002 р. в цих п'яти регіонах налічувалося 70 % усіх ВІЛ-позитивних осіб (див рис. 2). Західні регіони України, до яких належать вісім областей, залишаються найменш ураженими, кількість ВІЛ-інфікованих жителів тут становить лише 6 % усіх ВІЛ-позитивних українців [4; 6].

За останні три роки серед ВІЛ-інфікованих зростає кількість тих, хто інфікований

Статистичним шляхом. Відбувається поступове збільшення числа випадків зараження ВІЛ від матері до дитини. Ще в 1997 р. питома вага цього шляху передачі складала лише 2,1 %, а в 2001 р. — 13,05 %, тобто зросла більше ніж у 6 разів.

Серед причин, що зумовили різке поширення інфекції ВІЛ/СНІДу в Україні, називають:

- безробіття (особливо серед молоді),
- економічну нестабільність,
- поширення проституції (особливо дитячої),
- неконтрольоване вживання алкоголю та наркотиків,
- знецінення інституту сім'ї,
- прискорення темпів міграції.

До того ж ситуація, що призвела до поширення ВІЛ/СНІДу в країні, багато в чому обумовлена кризою суспільства, що має наслідком: інформаційну необізнаність широкого загалу населення, незахищений секс, низький рівень зацікавленості в обстеженнях, наркотизацію молоді [7, 50].

Отже, питання поширення ВІЛ/СНІДу в Україні мало б займати одне з центральних місць у суспільному порядку денному в Україні. Натомість понад 60 % населення вважає, що їх ця проблема не стосується, серед проблем, які турбують українське населення, ВІЛ/СНІД стоїть далеко не на першому місці [2, 2]. Організація «Лікарі без кордонів» провела соціологічне опитування населення, яке продемонструвало: 49 % респондентів вважають, що ВІЛ-інфікованих людей необхідно

ізолювати від суспільства; 59 % дізнавшись, що та чи інша людина є ВІЛ-позитивною, максимально намагалися б уникнути контактів з нею; 20 % зробили б все, щоб ці люди їх не торкалися [5].

Свідченням невизнання громадськістю цієї проблемиякпитання суспільного порядку денного в Україні є й те, що на парламентських виборах 2002 р. на неї звернули увагу лише дві політичні партії (хоча вона становить інтерес для майже 1 % населення) — БЮТ та КПУ. КПУ була особливо рішучою і проголосила, що «зупинить такі ганебні явища, як наркоманія, безпритульність та СНІД» [10, 9].

2. Державна політика України щодо ВІЛ/СНІДу

Проблема поширення ВІЛ-інфекції в Україні стала очевидною у 1992 р., і уряд разом із міжнародними організаціями взявся за її вирішення. Втім, це питання було висунуто на порядок денний без пояснення суспільству його суті, значення і пов'язаних з ним загроз. Уряд запропонував такі дії:

Перша національна програма профілактики СНІДу (1992-1994рр.) була спрямована на вжиття заходів для запобігання передачі ВІЛ через використання донорської крові.

Друга програма (1995—1997рр.) продовжувала цей напрям, до того ж в її рамках були передбачені наукові дослідження ВІЛ/СНІДу, створення мережі спеціалізованих закладів для хворих на ВІЛ/СНІД.

На жаль, перша Національна програма профілактики СНІДу в Україні на 1992—1994 рр. та Друга програма (1995-1997 рр.) не передбачили ніяких превентивних заходів із запобігання передачі ВІЛ серед хворих на наркоманію. Ці програми не змогли зупинити поширення ВІЛ серед тих груп населення, де загроза була найбільшою, а, головне, уряд не вдалося привернути увагу громадськості до боротьби з епідемією [4, 15].

Третя програма (1999—2000 рр.) передбачала новий підхід до розв'язання проблеми поширення ВІЛ/СНІДу в Україні. В березні 1998 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про запобігання захворюванню

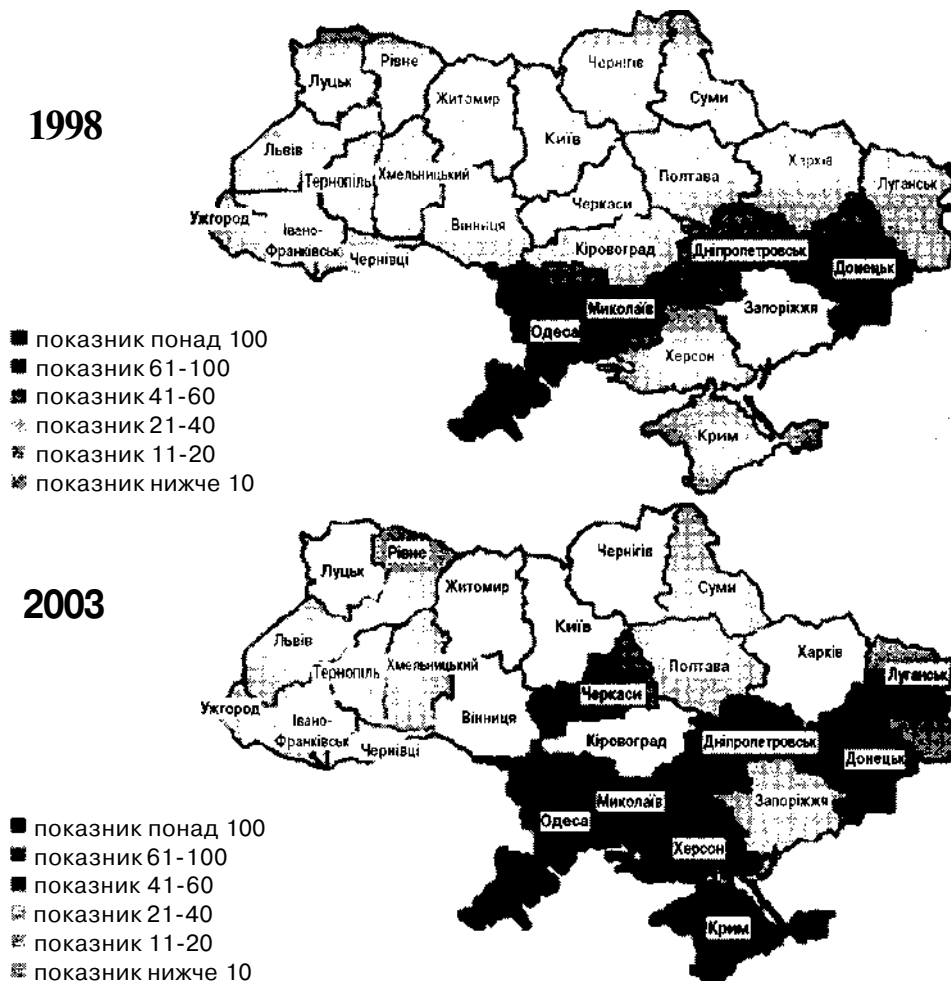

Рис. 2. Зареєстровані випадки інфікування ВІЛ у обласних центрах України станом на 1 січня (на кожні 100 000 жителів)

на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення», в якому передбачені обов'язки уряду та гарантії населенню, що відповідали міжнародним стандартам, а саме: забезпечення громадськості інформацією, пропагування здорового способу життя, підвищення безпеки послуг у сфері охорони здоров'я. Були чіткіше визначені процедури тестування та конфіденційності.

Водночас громадська стурбованість поступово призвела до створення різних мереж, асоціацій та організацій. До 2000 р. за ініціативи НДО у 18 областях було започатковано 36 проектів для запобігання поширенню ВІЛ серед наркоманів та 17 проектів — для жінок секс-бізнесу, в рамках яких проводилися інформаційні й освітні заходи, консультації, лікування і психологічна підтримка.

Усе ж, створивши сприятливе правове середовище для впровадження різних програм, держава не мала достатніх політичних або економічних засобів, а можливо, й політичної волі їх контролювати й координувати.

Бюджетне фінансування впродовж 1995—1997 рр. було недостатнім через економічну кризу. У 1996—1997 рр. було виплачено менше 50 % запланованих коштів і лише у 2000 році вони досягли наміченого рівня. Співвідношення сум, що були заплановані для розв'язання проблем ВІЛ/СНІДу та реально виділені у 1996, 1997 й 2000 рр., показано в табл. [4, 75].

Таблиця. Співвідношення запланованих і виділених коштів для розв'язання проблем ВІЛ/СНІДу

1996		1997		2000	
Заплановано	Фактично	Заплановано	Фактично	Заплановано	Фактично
\$10,9 млн	18%	\$8,6 млн	42%	\$0,933 млн	100%

При цьому привертає увагу різке скорочення асигнувань на цю справу.

Кошти, надані міжнародними донорами, були значним внеском у діяльність України щодо подолання ВІЛ/СНІДу. З середини 90-х років агенції ООН в Україні, ЄС та США, німецький уряд, Британська Рада та Міжнародний Фонд «Відродження» надавали уряду організаційну й технічну підтримку у здійсненні превентивних заходів щодо ВІЛ/СНІДу.

Досягненнями уряду в цей час стали:

— запровадження вітчизняної системи виробництва шприців, медичних інструментів та латексних товарів,

— створення мережі діагностичних лабораторій для контролю за якістю донорської крові на пунктах переливання крові та для проведення тестування осіб вразливих груп,

— створення мережі з 27 регіональних центрів профілактики ВІЛ/СНІДу,

— створення 127 центрів для анонімного тестування на ВІЛ.

Можна зробити висновок, що саме в цей період програми уряду були направлені на зменшення поширення епідемії серед груп ризику, але його діяльність не стосувалася залучення громадян до вирішення цієї проблеми.

У 2001 р. був затверджений *Четвертий національний план на 2001—2003 рр.* Протягом року Президент України видав три укази: «Про негайні заходи щодо запобігання ВІЛ/СНІДу», «Про проголошення 2002 року Роком боротьби зі СНІДом в Україні» та «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби з ВІЛ/СНІДом в Україні». Було створено Комісію з питань боротьби з ВІЛ/СНІДом, яка є автономним органом, підзвітним Кабінету Міністрів України.

Необхідно додати, що уряд змінив свої пріоритети у вирішенні проблеми ВІЛ/СНІДу: на перше місце вже ставилося інформування широкої громадськості (не лише груп ризику) про ВІЛ/СНІД, зменшення заїрози інфікування серед певних груп населення та послаблення негативних наслідків ВІЛ/СНІДу в країні. На противагу попереднім програмам, особлива увага приділялася підтримці громадських організацій, залучених до процесу запобігання, профілактики СНІДу і підтримки хворих та послаблення епідемії. Програма отримувала фонди з багатьох джерел: з державного бюджету, від міжнародних донорів. Кошти були виділені на інформаційні й освітні програми для дітей та юнацтва, профілактику ВІЛ/СНІДу серед вразливих груп. Найменше грошей було виділено на догляд за людьми, що живуть з ВІЛ/СНІДом (ЛЖВС).

У 2004 р. уряд В. Януковича прийняв *П'яту програму, спрямовану на запобігання поширенню ВІЛ/СНІДу на 2004-2008 рр.* Програма тільки почала діяти і має два стратегічних напрями: 1) запобігання ВІЛ-інфекції та СНІДу; 2) забезпечення лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД [8, 2]. Аналіз цієї Програми показує, що вона вирішує лише медичні аспекти поширення ВІЛ/СНІДу й не бере до уваги проблеми соціальні.

На сьогодні в Україні безпосередньо питаннями ВІЛ/СНІДу займаються Управління соціально небезпечних хвороб і СНІДу Міністерства охорони здоров'я України, Український центр профілактики і боротьби зі СНІДом та Урядова комісія з профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу. Однак темпи поширен-

ня епідемії ВІЛ/СНІДу (в т. ч. і в 2005 році) свідчать, що здійснювана державна політика не є досить ефективною, вона має певні недоліки.

1. Попри численні декларації про важливість проблеми запобігання поширенню ВІЛ/СНІДу, на урядовому рівні та у свідомості політиків немає достатнього розуміння реальної загрози. Жодна політична сила не ставить боротьбу зі СНІДом першочерговим завданням своєї діяльності. Свідченням цього є те, що під час виборів Президента України у 2004 р. лише 4 кандидата згадали про цю проблему (М. Грабар, С. Комісаренко, В. Волга, В. Янукович) у своїх програмах [11, 163].

2. Політика уряду не має конкретної мети, визначеної в цифрах, і не спирається ні на достовірні статистичні дані про ситуацію, ні на аналіз попередніх дій.

3. Через відсутність спільної стратегії між діями уряду України, міжнародними й українськими організаціями та брак координації відбуваються паралельні або суперечливі заходи.

4. Програми боротьби зі СНІДом не виконуються через недофінансування, навіть запланований рівень фінансування не відповідає потребам країни [9; 4].

5. Відсутність системи моніторингу впровадження державних програм призводить до безконтрольного та неефективного використання бюджетних коштів.

Змінити державну політику в питанні боротьби з поширенням ВІЛ/СНІДу можливо лише за умови цілеспрямованих, активних та узгоджених дій органів державної влади, неурядових організацій, міжнародних донорів і суспільства в цілому.

3. Роль громадських організацій

В Україні існує понад 500 громадських організацій, які допомагають уряду вирішити проблему поширення ВІЛ/СНІДу. Деякі з них долучені до реалізації програм, покликаних компенсувати вади державної політики в цій галузі.

Системою ООН в Україні розроблено стратегічний рамковий документ під назвою «**Діємо сьогодні**». Використовуючи інноваційні технології, засоби масової інформації та спеціальні проекти, Програма Розвитку ООН ставить за мету зменшення випадків дискримінації осіб, уражених ВІЛ/СНІД, шляхом підвищення загальної обізнаності у цих питаннях. Зусилля зосереджено на підтриманні розвитку та зміцненні потенціалу широко-масштабного, стратегічного й уповноважено-

го лідерства для боротьби з ВІЛ/СНІД. Другим напрямом діяльності програми є освіта молоді за методикою «від одноклітки до одноклітки», спрямована на пропаганду здорового способу життя серед молоді [1].

Агентство США з міжнародного розвитку в Україні, Молдові й Білорусі запровадило в Україні проект «**Посилення відповіді на епідемію ВІЛ/СНІД в Україні шляхом надання послуг та інформації (SUNRISE)**». Цей проект спрямований на поширення профілактичних заходів серед груп населення, вразливих до епідемії ВІЛ/СНІДу. «SUNRISE» буде реалізований у 8 регіонах України — Київській, Черкаській, Донецькій, Дніпропетровській, Одеській, Миколаївській, Херсонській областях та у АР Крим (райони найбільшого поширення ВІЛ/СНІДу). Заходи будуть спрямовані на лікування та проведення тестування на ВІЛ/СНІД.

У грудні 2004 р. міжнародна гуманітарна неурядова організація «СНІД-Фонд Схід — Захід» разом з українською організацією «Всеукраїнська мережа людей, що живуть з ВІЛ/СНІД» за підтримки Міністерства охорони здоров'я України почала національну кампанію «**Будемо разом! Будемо людьми!**» в ЗМІ для допомоги людям, що живуть з ВІЛ. Ця програма має на меті ознайомити суспільство з достовірною інформацією щодо ВІЛ/СНІДу, щоб люди перебороли свої страхи і стереотипи. Вона унікальна саме тим, що в її розробці взяли участь люди, що живуть з ВІЛ/СНІД, оскільки ізоляція таких людей залишається дуже серйозною проблемою в Україні [12].

4. Роль ЗМІ у подоланні проблеми ВІЛ/СНІДу в Україні

Роль ЗМІ у подоланні проблеми «ВІЛ/СНІДу» в Україні є великою і важливою. Однак однією з причин пасивного ставлення громадян до цієї проблеми є недостатня увага ЗМІ до неї, а також непоінформованість самих представників мас-медіа та нерозуміння ними соціальної і політичної важливості цієї теми. Причина цього пов'язана з тим, що українські ЗМІ є урядово спрямованими. Контент-аналіз, який провів «Соціум XXI століття», показав дуже низький рівень висвітлення проблеми ВІЛ/СНІДу в Україні. А це свідчить, що питання поширення ВІЛ/СНІДу тут не стоїть на порядку денному. Навіть 1 грудня — в День боротьби з ВІЛ/СНІДом не всі ЗМІ висвітлюють цю проблему [13].

Саме ЗМІ через недостатню увагу до проблем інфікованих спричинилися до таких явищ, як ізоляція, відторгнення у суспільстві людей, що живуть з ВІЛ/СНІД, неадекватна

оцінка загрози. І, як вже зазначалося, причиною є те, що самі журналісти живуть під впливом стереотипів щодо ВІЛ/СНІД.

Роль ЗМІ також поширюється на проблему контролю за витратами, які виділяються Україні на лікування ВІЛ-інфікованих. ЗМІ мають унікальну можливість висвітлювати діяльність уряду щодо подолання ВІЛ/СНІДу та проводити моніторинг витрачених коштів на різні урядові заходи. Натомість ми маємо пасивне ставлення не лише громадян, а й бездіяльність ЗМІ в питаннях такого контролю й моніторингу.

У ЗМІ проблеми ВІЛ/СНІДу часто-густо згадують поруч із наркоманією та алкоголізмом, що закріплює в громадській думці, й без того вороже налаштованій до проблеми ВІЛ/СНІДу, негативне ставлення до ВІЛ-інфікованих. Саме через наповнення ЗМІ цими «міфами» та стереотипами відбувається виключення 1 % людей із суспільного життя (всі ВІЛ-інфіковані вже складають 1 % населення України). Ці люди не залучаються до співробітництва зі ЗМІ, а всі їх спроби виступити на телебаченні закінчуються ізоляцією від суспільства. Між тим ЗМІ мали б підтримати програми толерантності до ВІЛ-інфікованих людей, поширюючи соціальну рекламу про залучення людей до вирішення проблеми ВІЛ/СНІДу, та нормальне ставлення до ЛЖВС, одночасно запобігаючи цим поширенню епідемії.

Отже, сьогодні в Україні бракує систематичної інформаційної державної політики, яка була б направлена на позитивне ознайомлення різних верств українського населення із проблемами ВІЛ-інфекції та СНІДу.

5. Шляхи розв'язання проблеми поширення ВІЛ/СНІДу в Україні

Звісно, проблему поширення ВІЛ/СНІДу в Україні швидко розв'язати неможливо, але можна пом'якшити наслідки епідемії. Перш за все, для цього необхідно усвідомити проблему на рівні всього суспільства. Усвідомити те, що наслідки епідемії ВІЛ/СНІДу не є суто медичною проблемою, а є проблемою, яка впливає на соціальну та економічну сферу. Для того щоб забезпечити ефективну протидію епідемії ВІЛ/СНІДу, необхідна постійна увага до проблеми всього суспільства та відповідне планування і впровадження конкретних заходів:

— забезпечення відповідної нормативно-законодавчої бази та контролю за її виконанням,

— створення й реалізація ефективної програми профілактичних заходів як на рівні

країни, так і на рівні окремих областей, міст, селищних та сільських громад.

— налагодження партнерства між державним, приватним та громадським сектором,

— підвищення рівня усвідомлення проблеми в суспільстві та поінформованості населення,

— соціальна підтримка та лікування людей, які живуть з ВІЛ.

За прогнозами експертів, кількість ВІЛ-інфікованих у 2010 р. в Україні сягне майже 1,5 млн осіб, питома вага померлих від СН ІДу становитиме близько 10%, абсолютна більшість яких — люди віком до 40 років. Якщо результативність державної політики не зміниться, то у 2010р. на лікування ВІЛ/СНІДу в Україні потрібно буде витратити стільки коштів, скільки зараз витрачають на всю медичну галузь. Збільшиться також навантаження на систему соціального забезпечення через зростання кількості дітей-сиріт внаслідок смерті одного або двох батьків.

Підсумовуючи дії української влади, необхідно визнати об'єктивні чинники поразки у боротьбі з проблемою ВІЛ/СНІДу — це непрофесійність урядовців, відсутність знань із даної проблематики та фінансування. Але є й інші причини невдалої політики — це непояснення суті проблеми суспільству та небажання залучити громадян до її вирішення. Громадські організації також не можуть вирішити проблему ВІЛ/СНІДу в Україні, бо потребують підтримки з боку влади, спільних та узгоджених дій. Але ще більше громадські організації потребують усвідомлення небезпеки та необхідності боротьби самими громадянами. Лише в останні роки відбулися зміни у напрямі боротьби з ВІЛ/СНІДом від роботи з «групами ризику» до роботи з громадянами. Приклади діючих програм доводять, що робота спрямована на подолання упередженого та байдужого ставлення суспільства до проблеми ВІЛ/СНІД, залучення громадськості до діяльності та допомоги. Не останню роль у неефективному вирішенні проблеми ВІЛ/СНІДу відіграли ЗМІ, які через некомпетентність і непрофесіоналізм залякали людей «чумою ХХ століття» та довели суспільство до психологічного відчуження від проблеми ВІЛ/СНІДу. Нерівномірне подання інформації та відсутність контролю за діями державної влади внесли свою частку в поразку у боротьбі з ВІЛ/СНІДом.

Отже, проблема ВІЛ/СНІДу залишатиметься проблемою, доки вона буде нав'язуватися згори владою без усвідомлення серйозності небезпеки самим суспільством. Пробле-

му не буде вирішено, доки суспільство ховатиметься за байдужістю та зневагою до проблеми ВІЛ/СНІДу, доки не залучать безпосередніх учасників — людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом, до прийняття відповідних рішень.

Діалог та спільні дії між владою, ЗМІ, громадськими організаціями та широкими верствами громадян зможуть привернути увагу й зацікавити людей у вирішенні цієї проблеми заради власного майбутнього.

1. ВІЛ/СНІД - Програма Розвитку ООН.- <http://www.undp.org.ua/?page=ageas&agea=3>.
2. ВІЛ/СНІД. Люди, які живуть з ВІЛ: міфи та факти. «СНІД-Фонд Схід - Захід».- 30 с
3. Вісник Українського центру профілактики і боротьби зі СНІДом Міністерства охорони здоров'я на 31.12.2004.— 2004.- 19 с.
4. Звіт про людський розвиток в Україні 2003 р. ВІЛ/СНІД в Україні: Час діяти. Програма розвитку ООН,- К., 2003.- 36 с.
5. Кисельова Ю. Між статистикою і діями.— Одесский Благотворительный фонд «Дорога к дому».- http://www.aids.ua/_socreaseach/hiv_stat_real.html#1.
6. Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні.- <http://www.aidsalliance.kiev.ua/cgi-bin/index.cgi?url=/ru/library/statistics/index.htm>.
7. Міщук С. С. Проблеми ВІЛ/СНІДу: державна політика.- Менеджмент охорони здоров'я в Україні: Тези наук.- практ. конф., 13—14 лютого 2004р.-2004.- 109с.
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 264. Концепція стратегії дій Уряду, спрямованих на запобігання поширенню ВІЛ-інфекції/СНІДу від 4 березня 2004 р. - 19 с.
9. Поширення СНІДу в Україні потребує перегляду державної політики // Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. — № 2.— 24 січня 2005 року.- 4 с.
10. Право вибору: політичні партії та виборчі блоки: Довідник/Упоряд.: В. Томенко, В. Грибельник, К. Вашенко.— К.: «Геопринт», 2002,- 190 с.
11. Орієнтири виборця-2004. Довідник / Упоряд.: Г. Асланян, А. Євгенієва та ін.- К.: «Лабораторія законодавчих ініціатив», 2002.- 235 с
12. «СПИД-Фонд Восток - Запал»- www.afew.org.
13. Що українські ЗМІ знають про проблеми ВІЛ/СНІД? Центр Медіареформ.— <http://www1.mediareform.com.ua/print.php?articleID=383>.

Yu. Skuibida

PROBLEM OF HIV/AIDS AS ISSUE OF AGENDA SETTING IN PUBLIC POLICY

In the article "PROBLEM OF HIV/AIDS AS ISSUE OF AGENDA SETTING IN PUBLIC POLICY" author examines problem of HIV/AIDS and current situation with this disease in Ukraine. The aim of the work is to prove that problem of HIV/AIDS is possible to be solved only under condition of active civic participation. Separate parts are dedicated to state policy towards HIV/AIDS in Ukraine, role of non-government organizations and mass-media in its overcoming. According to conclusion, problem should be accepted broader as medical one and be realized at the level of whole society.